

Student vil ikke servere svinekjøtt

Men utdanningen vil unngå at studentene har feil forventninger til hva sykepleiere kan reservere seg mot.

Elisabeth Sveen Kjølrsrud

Leder
Rådet for sykepleieetikk

Sykepleieetikk

Etikk

Religionsfrihet

Reservasjonsrett

Sykepleien 2016 104 (7) (54 55)
DOI: 10.4220/Sykepleiens.2016.58072

Rådet for sykepleieetikk har denne våren mottatt en henvendelse fra en utdanningsinstitusjon med et spørsmål som jeg tenker kan ha allmenn interesse.

Saken omhandler en sykepleiestudent som er muslim og student på bachelor i sykepleie. I studentens første praksis i kommunehelsetjenesten kom det frem at studenten ønsker å reservere seg mot å servere matvarer som inneholder svinekjøtt til beboerne. Det samme gjelder alkoholholdige drikkevarer.

Øl, vin og svin

På sykehjemmet der studenten nå er i praksis, tilbys hjemmebrygget øl på søndager, og av og til vin og øl. Dette ønsker ikke studenten å servere og begrunner standpunktet med at det ikke er ønskelig å være i kontakt med svinekjøtt og alkohol grunnet sin bakgrunn og religion.

Gjennom samtale med praksislærer og kontaktsykepleier kommer det frem at studenten ønsker at det legges til rette for at kolleger serverer beboere/pasienter mat med svinekjøtt til de ulike måltider når vedkommende er på jobb. Det er ikke et alternativ for studenten å bruke hansker, slik at vedkommende ikke kommer i kontakt med svinekjøtt.

Problematisk å ansette

Praksisstedet hvor studenten er og kontaktsykepleier har tatt opp at de synes dette er vanskelig. De kan tilrettelegge for studenten i denne praksisperioden, men sier det hadde blitt svært problematisk å ansette en sykepleier med tilsvarende krav. Det stilles spørsmål ved om studenten kan bestå sin praksis når vedkommende viser liten grad av refleksjon rundt utfordringene som saken bringer. I refleksjon er studentens svar at man kan utdanne seg til sykepleier selv om man ikke serverer svinekjøtt.

Sykepleiens verdier

Rådet for sykepleieetikk behandlet denne saken i møtet. Vårt svar, hvor vi tok utgangspunkt i refleksjonsmodell, var at det å servere og tilberede mat til pasienter og beboere anses som en del av sykepleieres oppgaver. Høyskolen er forpliktet til å utdanne og danne sykepleiere slik at de bygger sin etiske praksis på sykepleiens grunnlag og yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere.

Sykepleiens grunnlag

«Grunnlaget for all sykepleie skal være respekten for det enkelte menneskets liv og iboende verdighet. Sykepleie skal bygge på barmhjertighet, omsorg og respekt for menneskerettighetene.» Autorisasjon omfatter dette grunnsynet.

Berørte parter og verdisyn

Berørte parter i denne saken blir utdanningsinstitusjonen ved høyskoleansvarlig lærer, som i dette dilemmaet bør rangeres som den mest sentrale part sammen med studenten.

Utdanningsinstitusjonen kan ikke utdanne studenter til en praksis som er på kollisjonskurs med sykepleiens profesjonsetikk. Utdanningsinstitusjonen bør heller ikke utdanne noen til forventninger om reserveringsrett som faller utenfor gitte rettigheter til å reservere seg. Matsservering som består av alminnelig norsk mat gir ikke og bør ikke gi rett til reservasjon. Religionsfrihet og respekt for livssyn, i denne sammenheng muslimsk tro, omfatter ikke matsservering og er derfor ikke et omforent relevant argument i denne saken.

Mulige problemer i yrkeslivet

Denne saken handler, slik Rådet forstår det, mest om hvorvidt det kan være uetisk for utdanningsinstitusjonen å legge til rette for særvilkår som kan gi denne studenten store problemer i fremtidig yrkesliv. Rådet for sykepleieetikk synes det er prisverdig at praksisfeltet løfter opp saken og tar sitt dannelsesansvar på alvor.

Rådets anbefalinger

I henvendelsen vi har fått går det frem at studenten viser liten evne til refleksjon omkring sin praksissituasjon. På bakgrunn av studentens holdninger bør studenten få tilbud om modig og tydelig etisk refleksjon. Forventninger bør avklares hvor studentens holdninger og personlig evne til empati bør inngå.

Det bør komme frem at studentens forventninger ikke er forenlige med krav til høyskolens utdanningsforpliktelser og norsk sykepleiepraksis. Sykepleierens forpliktende verdier er sykepleiens grunnlag, og skolen bør basere sin veiledning på disse verdiene.

Les også: - Studenter kan ikke nekte å servere svinekjøtt